

L.p. 16/W/16

Warszawa, dnia 20.04.2016r

**Szanowny Pan Wiceprezes Rady Ministrów
Jarosław Gowin
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego**

Szanowny Panie Premierze,

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” najszerza reprezentacja społeczna środowiska akademickiego mając na uwadze treść art. 20 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r., poz. 1881 z późn. zm.), działając w interesie uczelni oraz nauczycieli akademickich zatrudnionych na stanowiskach asystenta bez stopnia naukowego doktora oraz na stanowisku adiunkta bez stopnia naukowego doktora habilitowanego, pragnie zwrócić uwagę Pana Ministra na potrzebę ustawowego uregulowania następującej kwestii, związanej ze stosowaniem w praktyce przepisu **art. 120** ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r., poz. 572 z późn. zm.; dalej „**Prawo o szkolnictwie wyższym**”), który w pierwotnym brzmieniu (obowiązującym do dnia 30 września 2013 r.) stanowił, że okres zatrudnienia na stanowisku asystenta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora oraz okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego, a także warunki skracania i przedłużania oraz zawieszania tych okresów **określa statut**. W oparciu o ten przepis w latach 2005 – 2013 uczelnie miały w zasadzie pełną swobodę w zakresie ustalania w swych statutach okresów zatrudnienia oraz warunków skracania i przedłużania okresów zatrudnienia dla osób zatrudnionych na stanowiskach asystenta i adiunkta.

Powołany wyżej przepis został zmieniony ustawą z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 84, poz. 455), a następnie ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r., poz. 1198) i obecnie (od dnia 1 października 2014 r.) stanowi on w ust. 1, że okres zatrudnienia na stanowisku asystenta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora oraz okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego, a także warunki skracania i przedłużania oraz zawieszania tych okresów określa statut, z tym że zatrudnienie na każdym z tych stanowisk osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora lub doktora habilitowanego **nie może trwać dłużej niż 8 lat**. Aktualnie obowiązujące przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym wprowadzają zatem maksymalne okresy zatrudnienia, których statuty uczelni modyfikować (wydłużać) nie mogą.

Niestety ani ustawa nowelizująca Prawo o szkolnictwie wyższym z 2011 roku, ani ustawa nowelizująca z 2014 roku, nie zawierały żadnych przepisów przejściowych, które regulowałyby wprost sytuację osób, które w dniu wejścia nowelizacji w życie pozostawały w stosunku pracy ze szkołą wyższą (na podstawie mianowania bądź na podstawie umowy o pracę). Zgodnie jednak z utrwalonym poglądem doktryny prawa i orzecznictwa sądowego, w sytuacji braku przepisów przejściowych powinno się stosować wprost przepisy w zmienionym (znowelizowanym) brzmieniu, czyli stosować należy „ustawę nową”. W polskim porządku prawnym obowiązuje bowiem zasada działania nowego prawa wprost¹, a „*Milczenie ustawodawcy co do reguły intertemporalnej należy uznać za przejaw jego woli bezpośredniego działania nowego prawa, chyba że przeciw jej zastosowaniu przemawiają ważne racje systemowe lub aksjologiczne.*”² Oznacza to, że znowelizowane brzmienie art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym powinno być stosowane do wszystkich osób zatrudnionych na stanowisku asystenta lub adiunkta, które w dniu wejścia w życie nowelizacji, a więc w dniu 1 października 2013 r., pozostawały ze szkołą wyższą w stosunku pracy.

Zgodnie z powyższą wykładnią dla osób, które w dniu 1 października 2013 r. pozostawały nadal w stosunku pracy z uczelnią (nie zostały zwolnione przed tą datą), **okres zatrudnienia powinien być liczony od nowa** – od tej daty, z uwzględnieniem maksymalnych okresów zatrudnienia wynikających ze znowelizowanego przepisu art. 120 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym. Konsekwencją takiej interpretacji powinno być przyjęcie, że dla zatrudnionych na stanowisku asystenta i adiunkta osób bez stopnia naukowego odpowiednio: doktora lub doktora habilitowanego **okres zatrudnienia nie powinien się kończyć przed dniem 1 października 2021 r.** (8 lat od daty wejścia w życie znowelizowanego art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym).

W tej sprawie wypowiedział się już nawet Sąd Najwyższy³, który w wyroku z dnia 12 stycznia 2016 r. (sygn. akt: II PK 195/15), orzekł, że w stosunku do osób zatrudnionych przed dniem 1 października 2013 r. maksymalny okres 8-letni, o którym mowa w art. 120 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, należy liczyć od daty wejścia w życie ustawy nowelizującej z 2011 roku, tj. od dnia 1 października 2013 r.

Niestety, mimo takiej interpretacji Sądu Najwyższego i jednoznacznych wypowiedzi uznanych autorytetów prawniczych (por. np. W. Sanetra, *Komentarz do art. 120 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym*, [w]: System Informacji Prawnej Lex 2013 oraz H. Izdebski, J. Zieliński, *Komentarz do art. 120 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym*, [w]: System Informacji Prawnej Lex 2011), a także wbrew praktyce stosowanej przez większość szkół wyższe w Polsce, w tym m.in. przez najstarszy polski uniwersytet – Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, władze licznych uczelni, w tym niestety władze Uniwersytetu Warszawskiego, ale także np. Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie konsekwentnie podtrzymują chęć stosowania w praktyce błędnej wykładni, która jest skrajnie niekorzystna dla pracowników i wliczają do okresów zatrudnienia, po upływie których można z pracownikiem rozwiązać stosunek pracy, także okresy sprzed 1 października 2013 r. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest zwalnianie z pracy – z powodu rzekomego przekroczenia maksymalnych okresów zatrudnienia – tych pracowników naukowych, którzy przy zastosowaniu zaprezentowanej powyżej prawidłowej wykładni znowelizowanego art. 120 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym mieliby szansę pracować jeszcze nawet do dnia 1 października 2021 r.

¹ W. Zając, Dyrektor Departamentu Prawa Społecznego Rządowego Centrum Legislacji, [w]: *Przepisy przejściowe a zasada działania nowego prawa wprost*, opublikowane na stronie www.rcl.gov.pl.

² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2006 roku w sprawie sygn. akt K 30/06, OTK-A 2006, Nr 10, poz. 149.

³ Zał. Nr 1

Pragniemy zwrócić uwagę Pana Ministra na fakt, że sygnalizowany w niniejszym piśmie problem dotyczyć może aż 41,9 tys. osób, które w chwili wejścia w życie ustawy nowelizującej Prawo o szkolnictwie wyższym z 2011 roku zatrudnione były w Polsce na stanowisku adiunkta (z czego tylko 5 tys. osób zatrudnionych na takim stanowisku posiadało tytuł naukowy doktora habilitowanego) oraz 11,9 tys. osób, które w tej samej dacie zatrudnione były na stanowisku asystenta (dane za: *Informacje i opracowania statystyczne – Szkoły wyższe i ich finanse w 2013 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014, opublikowane pod adresem www.stat.gov.pl). Niejasna i nieprecyzyjna w zakresie okresów przejściowych regulacja art. 120 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym dotyczyć więc może sytuacji prawnej niemal 50 tys. nauczycieli akademickich.

Wobec powyższego, mając na uwadze skierowanie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego do uzgodnień projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (projekt z dnia 31 marca 2016 r., dostępny na stronie [www](http://legislacja.rcl.gov.pl) pod adresem: <http://legislacja.rcl.gov.pl>), zwracamy się do Pana Ministra z prośbą o rozważenie możliwości uzupełnienia w/wym nowelizacji o regulacje, które rozwiewałyby w praktyce przedstawione powyżej wątpliwości i wprost wskazywały, że dla zatrudnionej na stanowisku asystenta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora oraz dla zatrudnionej na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego, maksymalny 8-letni okres zatrudnienia należy liczyć od nowa od daty wejścia w życie ustawy nowelizującej z 2011 roku, tj. od dnia 1 października 2013 r.

Pragniemy zauważyć, że zaprezentowane powyżej stanowisko, zgodnie z którym te 8-letnie okresy zatrudnienia powinny być liczone od nowa od dnia 1 października 2013 r. znalazło pełne potwierdzenie m.in. w:

- piśmie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., skierowanym do Prezesa Rady Szkolnictwa Wyższego i Nauki ZNP (znak: MNiSW-DNS-WRK-619-21149-1/ZM/12);
- piśmie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 stycznia 2012 r., będącym odpowiedzią na pismo European Trade Union Committee for Education z dnia 21 listopada 2011 r.;
- w odpowiedzi Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Pani Barbary Kudryckiej z dnia 21 marca 2012 r. na interpelację poselską Nr 2015 w sprawie ponadzakładowego układu zbiorowego pracy w szkolnictwie wyższym;
- piśmie dyrektora Departamentu Legislacyjno-Prawnego w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 września 2014 r., skierowanym do Przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” UW.

Również w piśmie Pana Ministra A. Bobko z dnia 18 lutego 2016 r., adresowanym do Rektora Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie (znak: DSW.ZNU.6031.48.2016.ZM), znajdujemy potwierdzenie prawidłowości zaprezentowanej przez nas powyżej interpretacji przepisu art. 120 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym.

Zdaniem Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” sytuacja, w której ten sam przepis prawa jest inaczej interpretowany i stosowany w różnych szkołach wyższych w Polsce, pozostaje w sprzeczności z postanowieniami Kodeksu Dobrych Praktyk w Szkołach Wyższych, opracowanego przez Fundację Rektorów Polskich i uchwalonego przez Zgromadzenie Plenarne Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich w dniu 26 kwietnia 2007 r., gdzie czytamy m.in., że w swych działaniach uczelnie mają nie tylko obowiązek przestrzegania prawa, ale także obowiązane są kształtować wśród całej społeczności akademickiej kulturę poszanowania prawa oraz bezstronnego stosowania zasad i procedur, określonych przez właściwe organy (zasada legalizmu). Wydaje się, że ostateczne wyjaśnienie tej kwestii przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, poprzez dokonanie stosownej nowelizacji omawianego art. 120 ust. 1, która precyzyjnie i jednoznacznie rozstrzygnęłaby problem liczenia okresów zatrudnienia, wpłynęłoby pozytywnie na ujednolicenie stosowania przepisów prawa przez uczelnie w całym kraju.

Licząc na przychylnie zainteresowanie się zawartą w niniejszym piśmie prośbą, łączę wyrazy głębokiego szacunku i poważania.

Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Bogusław Dołęga

Załącznik 1 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2016 roku (sygn. akt: II PK 195/15)